

Lausuntopyyntökysely

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kyselyssä on mahdollista edetä vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Suurimpaan osaan kysymyksistä on mahdollista valita vain yksi vastausvaihtoehto. Joikaista vastausta on mahdollista perustella ja perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyn lopussa on runsaasti vastaustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä

Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Kyselyä ei ole kuitenkaan mahdollista muokata kahden eri toimipisteen välillä. Mikäli samaa muokattavaa kyselylinkkiä muokataan kahdesta eri toimipisteestä samanaikaisesti, kyselyyn tallentuu viimeisin versio. Tästä syystä kyselylinkkiä ei pidä jakaa eteenpäin.

Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa **Valmis-painiketta**. Valmis-painikkeen painamisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Kyselylomakkeeseen voi vastata vain kerran.

Vastaajille on toimitettu myös kyselyn tekstitiedostoversio lausuntopyynnön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi sellaista menettelyä, että kyselyvastausta työstetään tekstitiedostona ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Lisätietoja kyselystä antavat:

osastopäällikkö Kirsi Varhila, p. 02951 63338
hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367
neuvotteleva virkamies Kari Haavisto, p. 02951 63342
sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@stm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

osastosihteeri Hang Pham, p. 02951 63569
osastosihteeri Jaana Aho, p. 02951 63395
sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@stm.fi

TAUSTATIEDOT

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Mänttä-Vilppulan kaupunki

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Esa Sirviö

esa.sirvio@manttavilppula.fi

0400 975 211

4. Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä

13.10.2014

5. Toimitilimen nimi

Kaupunginvaltuusto

6. Onko vastaaja*

- ☒ kunta
☐ kuntayhtymä
☐ valtion viranomainen
☐ järjestö
☐ ei mikään edellä mainituista

KYSYMYKSET

1 luku Yleiset säännökset

7. 5 §:ssä säädetään palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan keskittää. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

- ☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

8. 7 §:ssä säädetään palvelujen kielestä. Turvaako säännös asianmukaisesti palvelujen käyttäjien kielelliset oikeudet?

- ☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

9. 8 ja 9 §:ssä säädetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kuuluu ensisijaisesti kunnille. Sote-alueen ja tuottamisvastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän on otettava päätöksissään huomioon niiden vaikutukset väestön hyvinvointiin ja terveyteen sekä annettava kunnille asiantuntija-apua. Onko säännösten mukainen työnjako tarkoituksenmukainen?

- ☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

10. Muita huomioita 1 luvun säännöksistä.

Lakiesityksen 1. luvussa tulee jo ilmi se, että lakiesitys ei ole pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, vaan siinä käsitellään myös palveluiden tuottamista. Toki tämä todetaan jo lausuntopyynnössä, jolloin herää kysymys siitä, ovatko eduskuntapuolueet sopineet 23.3.2014 myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannosta.

Lakiesityksen § 4 määrää, että sosiaali- ja terveysalueilla sekä tuottamisvastuussa olevalla kunnalla ja kuntayhtymällä tulee olla riittävät voimavarat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden toimeenpanoon. Kyseisessä kohdassa ei kuitenkaan tarkemmin määritellä, mitä tarkoitetaan riittävillä voimavaroilla.

Lakiesityksen § 5 määrää palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta siten, että sosiaali- ja terveyspalvelut on järjestettävä yhdenvertaisesti. Esityksen mukaan palvelut on toteuttava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä käyttäjiä. Kuitenkin lakiluonnos on kirjoitettu niin väljästi, että se ei varmista lähipalveluita kaikkialla Suomessa. Laissa ei ole tarpeeksi yksiselitteisesti määritelty, mitkä palvelut ovat lähipalveluita ja millä etäisyydellä olevat palvelut katsotaan lähipalveluiksi. Lisäksi samassa lainkohdassa mainitaan, että palvelujen laatu tulee olla lainsäädännön sekä asukkaiden tarpeiden edellyttämällä tasolla. Kuitenkaan laatukäsite jää niin tässä kohtaa kuin koko lakiesityksessä tyhjän päälle, koska sitä ei ole miltään osin avattu uskottavalla tavalla.

Terveyden edistäminen kuuluisi lakiluonnoksen mukaan jatkossakin kunnan tehtäviin. Kuitenkin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta lakiluonnoksen mukainen työnjako kunnan, tuottamisvastuullisen yksikön ja sote-alueen kesken on epäselvä. Lakiesityksen mukaan kunnan tulee asettaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määritellä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseen. Kuitenkin esityksen mukaan harvalla kunnalla tulee olemaan palveluiden tuotantovastuu ja palveluiden järjestämisvastuu on todella kaukana peruskunnan toiminnasta ja toiminnan suunnittelusta, joka on todella ristiriitaista tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelyyn nähden.

Lakiesityksen mukaan kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Oletus siitä, että kunnan muut toimialat voisivat tehdä tuloksellista yhteistyötä esimerkiksi ennaltaehkäisyyn liittyvissä kysymyksissä suuren sote-alueen tai suuren tuottajayksikön kanssa, on täysin epärealistista. Lisäksi kunnan maksuosuuden määräytyessä pääsääntöisesti asukasluvun perusteella johtaa helposti tilanteeseen, jossa kunnille ei ole ennaltaehkäisevään toimintaan taloudellista intressiä.

2 luku Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen

11. 11 §:ssä säädetään järjestämisvastuusta. Onko säännöksen mukainen järjestämisvastuun sisältö mielestänne tarkoituksenmukainen?

- ☐ Kyllä
- ☒ Ei
- ☐ Ei kantaa

12. 12 §:ssä säädetään järjestämispäätöksestä. Järjestämispäätöksen tarkoituksena on määritellä, miten sote-alue huolehtii järjestämisvastuun toteuttamisesta. Sote-alue päättää järjestämispäätöksen sisällön sote-alueen sekä tuottamisvastuussa olevien kuntien ja kuntayhtymien välisten neuvottelujen perusteella. Onko järjestämispäätöksen laatimismenettely tarkoituksenmukainen?

- ☐ Kyllä
- ☒ Ei
- ☐ Ei kantaa

13. Pidätkö tarkoituksenmukaisena, että järjestämissäätöksessä määritellään kaikki säännöksen mukaiset asiat (kohdat 1–13)?

- ☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

14. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, valitkaa listasta ne säännöksen kohdat, joita ei mielestänne tulisi määritellä järjestämissäätöksessä:

1. Asiakaslähtöisen integraation toteutumisen keinot
2. Lähipalvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden varmistaminen
3. Valtakunnallisten tavoitteiden ja kehittämisohjelmien toteuttaminen
- ④ 4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, vastuut ja yhteistyö
5. Palvelujen laatu- ja palvelutaso sekä yhtenäiset käytännöt
6. Väestön kielellisten oikeuksien toteutuminen
- ⑦ 7. Tuottamisvastuussa olevat kunnat, kuntayhtymät ja niiden tehtävät
8. Ympäri vuorokautisesta päivystyksestä vastaavat kunnat ja kuntayhtymät
- ⑨ 9. Sote-alueen omalla tuotantovastuulla olevat tukipalvelut sekä muut sote-alueen tuotantoon otetut palvelut
- ⑩ 10. Rahoituksen ja voimavarojen kohdentaminen tuottamisvastuussa oleville kunnille ja kuntayhtymille
- ⑪ 11. Palveluhankintojen sekä palvelusetelin käytön keskeiset periaatteet ja laajuus
- ⑫ 12. Palvelurakennetta koskevat tehtävät
13. Kohtien 1–12 seuranta ja arviointi

15. Pitäisikö järjestämissäätöksessä päättää jostain muusta kuin säännöksen mukaisista asioista?

- ☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

16. 13 §:ssa säädetään sote-alueen muista kuin järjestämissäätöksen mukaisista tehtävistä, joiden tarkoituksena on erityisesti antaa sote-alueelle toimivalta säännöksessä mainittujen toimintojen suunnitteluun, yhteensovittamiseen ja kehittämiseen. Pidätkö tarkoituksenmukaisena, että sote-alueella on kaikki säännöksen mukaiset tehtävät?

- ☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

17. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, valitkaa listasta ne säännöksen mukaiset tehtävät, joita sote-alueella ei mielestänne tulisi olla.

- ① 1. Kunta- ja kuntayhtymäraajat ylittävän yhteistyön varmistaminen
2. Valtakunnallisten strategisten linjausten toimeenpano ja kehittämistoiminnan suunnittelu
3. Tutkimustoiminnan suunnittelu, yhteensovittaminen ja yhteistyön varmistaminen
- ④ 4. Työvoimatarpeen ennakointi ja koulutuksen suunnittelu ja kehittäminen
- ⑤ 5. Henkilöstön tehtäväarakenteen ja työnjaon sekä suunnittelun yhteensovittaminen
6. Tiedonhallinnan sekä asiakas- ja potilastietojen yhteensovittaminen ja kokonaisarkkitehtuurin määrittely
7. Hyvinvointi- ja terveysseurantatietojen kerääminen ja hyödyntäminen

18. Muita huomioita luvusta 2

Lakiesityksen mukaan sote-alue laatii joka neljäs vuosi tuottamisvastuussa olevien kuntien ja kuntayhtymien kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella järjestämispäätöksen siitä, miten järjestämistä varten kuuluvat palvelut toteutetaan. Tässä yhteydessä lakiesityksessä todetaan, että järjestämispäätöstä laadittaessa on **mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon alueen asukkaiden näkemykset**. Tämä kuvastaa koko lakiesityksen olevan täysin järjestelmälähtöinen eikä asiakas- tai asukaslähtöinen.

Lisäksi on huomattava, että järjestämispäätöksellä sote-alue ottaa itselleen sellaisen päätöksenteokovallan, joka ei täytä perustuslain (121 §) mukaisen kunnallisen itsehallinnon määritelmää. Kunnalla (palveluiden rahoittamisvastuussa olevalla taholla) ei ole mitään roolia järjestämispäätöksen laadintaprosessissa. Järjestämispäätöksessä kuitenkin määritellään mm. rahoituksesta ja rahoituksen jakamisesta (kohta 10) sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvästä yhteistyöstä kuntien kanssa (kohta 4), mutta kunnat, joita asia oleellisesti koskee, eivät ole mukana järjestämispäätöksen laadinnassa. Tämä ei ole perusteltua eikä tarkoituksenmukaista.

Neljän vuoden välein tehtävä järjestämispäätös muodostaa ongelman siinä, että yksikään tuottamisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä ei voi olla varma millaisella päätöksellä seuraavat neljä vuotta on mahdollista toimia. Tämä voi joissain tilanteissa heikentää halua investoida jonkin palvelun kehittämiseen. Edelleen neljän vuoden välein tehtävä lakiesityksen mukainen laajan sisällön järjestämispäätös johtaa siihen, että yhteisöjä taikka yksityisiä palveluntuottajia on vaikea saada sitoutumaan tulokselliseen palvelutuotantoon. Pahimmassa tapauksessa syntyy julkinen monopoli tai yksityisten yritysten osaoptimoinnin mahdollisuus, joissa kummassakaan ei ole sijaa pitkäjänteiselle palvelujen kehittämiselle.

3 luku Sosiaali- ja terveydenhuollon tuottaminen

19. 14 §:ssä säädetään kunnallisesta tuottamisvastuusta. Säännöksen mukaan sote-alue päättää tuottamisvastuun antamisesta kunnalle ja kuntayhtymälle, jolla on sosiaali- ja terveydenhuollon tuottamisvastuun edellyttämä oma henkilöstö ja muut voimavarat. Velvoite omasta henkilökunnasta ei kuitenkaan koske sitä osaa toiminnasta, joka toteutetaan esimerkiksi ostopalveluna. Onko tuottamisvastuusta säädetty tarkoituksenmukaisesti?

- ☐ Kyllä
- ☒ Ei
- ☐ Ei kantaa

20. 15 §:ssä säädetään sote-alueen tuottamisvastuusta. Sote-alueella on tuottamisvastuu järjestämispäätöksessä määritellyistä tukipalveluista, joita voivat olla esimerkiksi tietohallintoon liittyvät tehtävät. Onko tarkoituksenmukaista, että sote-alue voi säännöksen mukaisesti päättää ottaa tukipalveluja koskevan tuottamisvastuun itselleen?

- ☐ Kyllä
- ☒ Ei
- ☐ Ei kantaa

21. Muita huomioita luvusta 3

Koko luku 3 kuvastaa lakiesityksessä sitä, että siinä mennään huomattavasti pidemmälle kuin mitä on annettu ymmärtää eduskuntapuolueiden keväällä sopineen. Kyseessä ei ole pelkkä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, vaan laissa määrätään samalla hyvin tarkasti myös tuottamisesta. Lakiesityksen § 16 määrää tehtävien ja palveluiden tuottamisesta varsin yksityiskohtaisesti. Siinä luetellaan miten tuottamisvastuussa olevat yksiköt voivat toteuttaa palvelut. Kuitenkin sote-alue voi halutessaan tehdä omalla järjestämispäätöksellään luettelon turhaksi. Järjestämispäätöksessä sote-alue voi määritellä periaatteet, jotka estävät tuottamisvastuullisia yksiköitä käyttämästä palvelutuotannossa muuta kuin itse toteutettua palvelua.

Mikäli sote-alue ottaa merkittävän roolin tukipalveluiden tuottamisessa, kuten lakiesitys sallii, on se silloin osa tuotantoketjua. Tällöin järjestäjän rooli hämärtyy, joka ei ole tarkoituksenmukaista.

Lakiesityksen § 18 määrää, että tuottamisvastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän on laadittava osana omavalvontaohjelmaa suunnitelma laadunhallinnasta sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden edistämisestä. Kuitenkaan tässäkään lain kohdassa ei määritellä miten laatua mitataan ja mihin sitä verrataan.

4 luku Hallinto

22. 19 §:n mukaan sosiaali- ja terveysalueen kuntayhtymään ja sen hallintoon sovelletaan mitä kuntalain 10 luvussa säädetään kuntayhtymästä, jollei lailla toisin säädetä. Onko tämä tarkoituksenmukaista?

☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

23. 23 §:ssä säädetään päätöksenteosta kuntayhtymän toimitelmissä. Säännöksen mukaan kuntien äänimäärä perustuu kunnan asukaslukuun. Mikäli kunnat eivät ole toisin sopineet, käytössä on äänileikkuri, jonka perusteella mikään kunta ei voi saada yli puolta kuntayhtymän äänistä. Onko tämä hyväksyttävää?

☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

24. Muita huomioita luvusta 4.

Lakiesityksen mukainen sote-alueiden hallinto on kansanvaltaisen demokratian irvikuva. Suureen sote-alueeseen valittava edustajajoukko määräytyy lopulta käytännössä hyvin erikoisella tavalla, jolla ei ole mitään tekemistä suoran demokratian kanssa. Yksittäisen pienen kunnan edustus ja äänivalta tulee olemaan mitätön ja päätöksenteko ei noudata perustuslain kunnallisen itsehallinnon määräyksiä eikä Euroopan Unionin subsidiariteetti periaatetta.

5 luku Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

25. 28 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön sekä sote-alueen välisestä neuvottelumenettelystä. Neuvottelujen tarkoituksena on ohjata sosiaali- ja terveysalueen toimintaa palvelurakenteen kehittämisessä sekä edistää ministeriön ja sote-alueen välistä yhteistyötä. Pidätkö säännöksen mukaista neuvottelumenettelyä tarkoituksenmukaisena?

☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

26. 29 §:ssä säädetään sote-alueen ja tuottamisvastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän välisestä tulosohjauksesta. Pidätkö tarkoituksenmukaisena, että sote-alueen ja tuotantovastuussa olevan alueen välillä sovelletaan tulosohjausta?

☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

27. Turvaako 30 § asianmukaisesti asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet palvelujen järjestämiseen liittyvään valmisteluun ja päätöksentekoon?

☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

28. Muita huomioita luvusta 5

Lakiesityksen luvun 5 määräykset ovat omiaan vahvistamaan käsitystä siitä, että esitys on järjestelmävetoinen ja sosiaali- ja terveysministeriön eli valtion johtama. Esityksen mukaan: *"Sosiaali- ja terveysministeriö laatii yhdessä sosiaali- ja terveysalueen kanssa asiakirjan neuvotteluista. Asiakirjaan kirjataan järjestämispäätöksen ja sen mahdollisten muutosten hyväksyntä sekä neuvotteluissa sovitut seuraavan vuoden keskeiset tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet."* Tässä kohdin jää epäselväksi voiko valtion ja sote-alueiden välinen neuvottelumenettely johtaa siihen, että neuvottelujen kautta sosiaali- ja terveysministeriö voi tehdä sote-alueiden voimassa olevaan järjestämispäätökseen sisällöllisiä muutoksia. Mikäli näin on, niin tämä edelleen korostaa räikeällä tavalla lakiesityksen perustuslain vastaisuutta.

Sote-alueen ja tuottamisvastuussa olevien yksiköiden välinen tulosohjaus jää lakiesityksessä hyvin epäselväksi. Esityksen mukaan tulostavoitteet perustuvat järjestämispäätökseen, mutta siinä kuitenkin painotetaan toiminnan vaikuttavuutta väestön hyvinvointiin ja terveyteen sekä kustannustehokkuutta. Toisaalta lakiesityksen § 8 määrää, että kunnan on seurattava asukkaidensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kokonaisuudessaan tulosohjauksen osuus lakiesityksessä jää erittäin epäselväksi.

6 luku Rahoitus

29. 33 §:ssä säädetään sote-alueen rahoituksesta ja kustannusten jakautumisesta. Säännöksen mukaan kuntien maksuosuus perustuu asukasmäärään, jota on painotettu valtionosuuslaskennassa käytettävillä iällä ja sairastavuudella. Kunnat voivat sopia sote-alueen perustamissopimuksessa myös muiden valtionosuuslaskentaperusteiden huomioimisesta. Pidätekö tarkoituksenmukaisena, että kunnilla on säännöksen mukainen päätösvalta?

- ☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

30. 34 §:ssä säädetään tuottamisvastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän rahoituksesta. Järjestämispäätöksessä määritellään kaikille tuottamisalueille yhdenmukaisista korvausperusteista. Tuotantoalueen rahoituksessa on kuitenkin huomioitava järjestämispäätöksessä määritellyt palveluntuotannon vaikuttavuus- ja tehokkuusvaatimukset jolloin korvausperusteet voivat vaihdella tuotantoalueittain. Pidätekö tätä tarkoituksenmukaisena?

- ☐ Kyllä
☒ Ei
☐ Ei kantaa

31. 36 §:ssä säädetään hoidon ja kustannusten korvaamisesta eräissä tilanteissa. Onko säännöksen mukainen kustannusten korvaamisperiaate tarkoituksenmukainen?

- ☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

32. 37–39 §:ssä säädetään valtion koulutuskorvauksista. Koulutuskorvausten maksuedellytykset säilyvät säännösten perusteella nykyisellään. Ovatko säännökset tarkoituksenmukaisia?

- ☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

33. 40–46 §:ssä säädetään valtion korvauksista tutkimustoimintaan. Tutkimusrahoituksen kohdentamisperusteet säilyvät säännösten perusteella nykyisellään. Ovatko säännökset tarkoituksenmukaisia?

- ☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

34. Muita huomioita luvusta 6

Järjestämisvastuun ja rahoittamisvastuun erottamiseen eri toimijoille on suhtauduttava erittäin kriittisesti, eikä sille ole riittäviä perusteita. Järjestämislakiluonnoksen ongelmat suhteessa perustuslaissa määrättyyn kunnalliseen itsehallintoon liittyvät keskeisesti siihen, että järjestämisvastuu siirretään pois palvelujen rahoittamisvastuuta kantavalta kunnalta, eikä kunnalle jää tosiasiallisesti itsehallinnon edellyttämää päätöksentekovaltaa ko. palvelujen järjestämisessä puhumattakaan niiden tuottamisesta.

7 luku Viranomaisvalvonta

35. Huomioita 7 luvun säännöksistä

Mikäli palveluiden lainmukaisuuden valvonta ja valvontaan liittyvä ohjaus kuuluu aluehallintovirastolle, on virastojen aluejakoa syytä tarkistaa niin, että ne vastaisivat sote-alueiden aluejakoa. Tämä on välttämätöntä, ettei samalla sote-alueella toimi useampaa valvovaa viranomaista, joiden tulkinat voivat poiketa toisistaan.

Lakiesityksen § 49 määrää valvovien viranomaisten tarkastusoikeudesta. Lain kohdassa tulisi olla maininta, että tarkastuksen yhteydessä läsnä tulee olla myös tuottajavastuussa olevan yksikön edustaja.

8 luku Erinäiset säännökset

36. Huomioita 8 luvun säännöksistä.

Voimaannpanolaki

37. **Kysymys vain kuntien valtuustoille:** Voimaannpanolain 3 §:ssä on tarkoitus säätää sote-alueen kuntayhtymiin kuuluvista kunnista. Jokaisen kunnan on kuuluttava yhteen viidestä sote-alueen kuntayhtymästä. Eduskuntapuolueiden puheenjohtajien 23.3.2014 tekemän sopimuksen perusteella muodostettavat sote-alueet rakentuvat nykyisten erityisvastuualueiden pohjalta. Mikäli sote-alue muodostetaan nykyiseen erityisvastuualueeseen kuuluvista kunnista, kuuluuko kuntanne palvelujen järjestämisen kannalta perusteltuun sote-alueeseen? (*Liite: Erityisvastuualueisiin kuuluvat kunnat*)

- ☒ Kyllä
☐ Ei
☐ Ei kantaa

38. **Kysymys vain kuntien valtuustoille:** Mikäli kuntanne ei katso perustelluksi kuulua nykyisen erityisvastuualueen perusteella muodostettavaan sote-alueeseen, minkä erityisvastuualueen pohjalta muodostettavaan sote-alueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua?
- ☐ HYKS-erva
 - ☐ KYS-erva
 - ☐ OYS-erva
 - ☐ TAYS-erva
 - ☐ TYKS-erva
39. 8 §:ssä säädetään henkilöstön asemasta. Pykälään ei sisälly kuntarakennelain mukaista viiden vuoden irtisanomissuojaa henkilöstölle. Onko henkilöstön asemasta säädetty asianmukaisesti?
- ☒ Kyllä
- ☐ Ei
 - ☐ Ei kantaa
40. 9 §:ssä säädetään omaisuusjärjestelyistä. Onko omaisuusjärjestelyistä säädetty asianmukaisesti?
- ☐ Kyllä
- ☒ Ei
- ☐ Ei kantaa
41. 11§:ssä säädetään sosiaali- ja terveysalueen rahoituksen siirtymäjärjestelystä. Säännökseen on säädetty kunnan rahoitusosuutta koskeva kolmen vuoden siirtymäaika, mikäli kunnan rahoitusosuus muuttuu nykyisestä. Onko rahoitusosuutta koskeva kolmen vuoden siirtymäaika riittävä?
- ☐ Kyllä
- ☒ Ei
- ☐ Ei kantaa
42. 12 §:ssä säädetään kunnille ja kuntayhtymille myönnettävästä muutostuesta. Onko säännöksen mukainen muutostuki riittävä?
- ☐ Kyllä
- ☒ Ei
- ☐ Ei kantaa
43. Muita huomioita voimaannpanolaista

Lakiesityksen § 9 määrää omaisuusjärjestelyistä. Sen mukaan kiinteistöt jäävät kuntien tai omaisuudenhoitokuntayhtymien hallintaan. Omistamisen kirjavuus sekä tulevien investointien ja ylläpidon vuoksi tätä kohtaa tulee selkeyttää. Erityisesti pitkällä tähtäimellä on perusteltua tarkastella kiinteistöomaisuuden hallinnointia ja kehittämistä vielä uudelleen. Mikäli palvelutuotantoa tapahtuu kuntien omistamissa tiloissa, ne todennäköisesti vuokrataan joko sote-alueelle tai tuottamisvastuulliselle yksikölle. Tässä tapauksessa keskusteluun nousee vuokrien erilaisuus ja vuokrien määräytymisperusteet ja niiden vaikutukset palvelutuotantokustannuksiin, jotka taas määräytyvät lakiesityksen mukaan pääsääntöisesti asukasluvun mukaisesti.

Laki varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta

44. Onko varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta säädetty mielestänne tarkoituksenmukaisesti?
- ☒ Kyllä
- ☐ Ei
 - ☐ Ei kantaa

Lopuksi

45. Mitä uudistuksen toimeenpanossa tulee erityisesti huomioida?

Uudistus on edelleen monilta osin täysin keskeneräinen. Lakiesitys on selkeästi laadittu terveydenhuollon ja eritoten erikoissairaanhoidon näkökulmasta ja siitä näkyy väijäämättä läpi, ettei sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantoa haluta avata missään määrin kilpailulle. Esityksen keskeneräisyys johtaa suureen riskiin erityisesti suhteessa muutoksen suuruuteen ja aikatauluun.

Kyseessä ei ole pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, vaan lain sisältö määrää oleellisesti myös tuottamisesta. Lakiesityksestä huomaa, että se on kirjoitettu kiireellä. Laissa joko tietoisesti tai tiedostamatta määrätään joissain kohdin palveluiden toteuttamisesta ja joissain kohdin tuottamisesta. Näillä kuitenkin ilmeisesti tarkoitetaan samaa asiaa, mutta joka tapauksessa termien päällekkäinen ja epäselvä käyttö aiheuttaa turhaa sekaannusta. Uudistuksen sisällössä tulisi keskittyä puhtaasti järjestämiseen. Lisäksi uudistuksen toimeenpanon aikataulutusta tulisi tarkentaa ja järkevöittää, esimerkiksi tietoteknisten asioiden yhteensovittaminen vaatii enemmän aikaa. Aikataulu on todella haasteellinen varsinkin, mikäli tavoitteena on uusien organisaatioiden luominen, eikä sairaanhoitopiirien tehtävien laajentaminen.

Laki ei esitetyssä muodossaan mahdollista hyvinvoinnin peruspalveluiden horisontaalista integraatiota, josta on viime vuosina saatu hyviä kokemuksia useissa kunnissa erityisesti lasten ja nuorten palveluissa. Minkäänlaista asiakasprosesseihin perustuvaa analyysia ei lain perusteluista löydy perusteena sille, miksi erikoissairaanhoidon ja perustason sote-palveluiden integraatio on tärkeämpi kuin perustason hyvinvointipalveluiden integraatio. Ylipäättään sosiaalipalveluita, niiden saatavuuden turvaamista ja niistä aiheutuvien kustannusten hillitsemistä ei lakiluonnosesityksessä ja sen perusteluissa ole juurikaan pohdittu. Muutoinkin lakiesityksessä sosiaalipalveluiden osuus jää merkittävän pienelle huomiolle, joka kuvastaa sitä, että lakiteksti on laadittu suureksi osaksi erikoissairaanhoidon näkökulmasta.

Perustuslain takaaman itsehallinnon suojaan kuuluu kunnan verotusoikeus. Esiin nousee kysymys, vaarantaako tämä laki voimaantullessaan kunnallisen verotusoikeuden? Miten kunta voi enää jatkossa todellisesti päättää veroprosentistaan, kun merkittävä osa käyttötaloudesta siirretään sote-alueen kuntayhtymän päätösvaltaan.

Lakiesityksen yleisperusteluissa todetaan, että Kataisen hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu säilytetään kunnilla. Kuitenkin lakiesityksen mukaan järjestämisvastuu ei jää kunnille, mutta rahoitusvastuu kyllä jää. Yleisperusteluissa mainitaan lakiesitystä puoltavana mallina muun muassa Kainuun hallintokokeilun malli sekä Etelä-Karjalan Eksote. Huonommin onnistuneena esimerkkinä olisi voinut olla myös epäonnistunut perusterveyden ja erikoissairaanhoidon integraatio kokeilu Ylä-Pirkanmaalla. Ylä-Pirkanmaan terveydenhuoltoalueen toiminta vuosina 2002-2012 oli loppuvuosiltaan palvelujen laadun, saatavuuden sekä kustannusten osalta katastrofi, joka olisi voinut olla kriittinen esimerkki, josta voisi oppia tekemään jotain toisin. Toki Kainuun hallintomallikin lopulta kaatui siihen, etteivät kaikki kunnat olleet tyytyväisiä palvelujen saatavuuden ja niiden kustannusten suhteeseen.

Lakiesityksestä ja sen sisällöstä kuvastuu useassa kohdassa se, että edes perustason palveluissa ei haluta synnyttää valinnanvapautta eikä ainakaan kilpailutilannetta yksityisen ja julkisen tuottajan välille. Tämä ihmetyttää, koska ei julkisella palvelutuotannolla pitäisi olla pelkoa kilpailusta yksityiseen palvelutuotannon kanssa, mikäli sillä olisi asiat kunnossa.

46. Voitte lopuksi tuoda esiin yleisiä näkökulmia hallituksen esitysluonnokseen liittyen. Listatkaa alkuun mielestänne kolme tärkeintä näkökulmaa.

1. Järjestämislain tulee mahdollistaa usean tuottamisvastuualueen muodostaminen Pirkanmaalle. Olisi luontevaa, että Ylä-Pirkanmaan kunnilla olisi tuotantovastuuta ja tämän lisäksi lähipalveluiden määritelmää tulisi tarkentaa palveluiden kattavuuden ja saavutettavuuden osalta.

2. Tuotantorakenteiden muuttaminen lakiluonnoksen edellyttämässä aikataulussa on epärealistinen. Aikataulua tulee pidentää.
3. Lakiluonnoksen mukaan kunnat rahoittavat sote-alueiden toiminnan kapitaatioperiaatteella. Sote-alueet rahoittavat palvelujen tuottamisen. Mallia tulee selkeyttää siten, että uudistus on perustuslain mukainen ja, että se sisältää selkeät keinot kustannusten hallintaan ja kannusteet tuotannon kehittämiseen.